

УДК 343.16

СУД ПРИСЯЖНИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Котова Л.В., Косторной Е.Л.

THE JURY TRIAL IN UKRAINIAN CRIMINAL PROCEDURE: CURRENT STATUS AND PROBLEMS OF FUNCTIONING

Kotova L.V., Kostornoi E.L.

Аналізуються наукові праці вітчизняних вчених та нормативно-правові акти щодо питання функціонування суду присяжних у національному кримінальному судочинстві. Розглядаються питання щодо процедури формування списків присяжних, кількісного складу суду присяжних, розгляду кримінальних справ у суді за участю присяжних, прийняття рішення судом присяжних. Досліджується питання щодо розмежування компетенції професійних суддів та присяжних в англо-американській та європейській моделях, наводиться характеристика моделі суду присяжних, чинна в Україні. Надаються авторські пропозиції щодо кількісного складу суду та запропоновані рекомендації щодо функціонування інституту суду присяжних як дієвого інструменту безпосередньої участі народу в здійсненні правосуддя.

Ключові слова: суд присяжних, присяжний, розгляд кримінальної справи, професійний суддя.

Постановка проблеми. На етапі сучасної історії незалежності України залишається важливим питання розбудови демократичної та правової держави європейського зразка. Судова гілка влади є невід'ємною частиною функціонування суспільства. З метою покращення функціонування судової системи першочерговими завданнями є удосконалення організаційних й правових засад функціонування системи кримінального судочинства. Як свідчать приклади, ця система не до кінця відповідає сучасним вимогам щодо додержання засад верховенства права та змагальності сторін. У зв'язку зі зміною вітчизняного законодавства відповідно до міжнародних стандартів актуальності набуває дослідження запровадженого до Кримінального

процесуального кодексу України інституту присяжних, що є формою реалізації конституційного права громадян на участь у здійсненні правосуддя через присяжних. Відтак аналіз чинних норм законодавства та думок вітчизняних вчених стосовно процедури формування списків присяжних, кількісного складу суду присяжних, розгляду кримінальних справ у суді за участю присяжних, прийняття рішення судом присяжних є актуальним та надасть можливість відокремити проблемні моменти та надати пропозиції щодо їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зазначимо що на сьогодні відсутня достатня практика реалізації функціонування суду присяжних у кримінальному провадженні в Україні. Багато науковців аналізували, порівнювали

та шукали шляхи вдосконалення процесу участі громадян у здійсненні правосуддя, зокрема через інститут присяжних. Це питання було предметом активних дискусій вчених різних періодів. До таких вчених належать: Н.М. Ахтирська, Д.В. Берчук, В.В. Городовенко, В. Єрмолаєв, М.М. Михеєнко, Т.С. Нешик, І.О. Русанова, О. Сидорчук, В.І. Теремецький, В.М. Тертишник, В. І. Шишкін, В.М. Щерба та інші. Автори відзначали, що питання розгляду кримінальних справ у суді за участю присяжних, є важливою складовою судочинства в Україні. Але аналіз чинного законодавства і практичного досвіду діяльності такого інституту як суд присяжних ставить багато питань у його практичному застосуванні та функціонуванні. Тому метою статті обрано системний аналіз чинного законодавства і практичного досвіду діяльності суду присяжних та надання власних пропозицій з метою ефективного функціонування цього інституту.

Виклад основного матеріалу дослідження. В нашій країні триває законодавче реформування всіх гілок влади, у тому числі і судової, з метою удосконалення забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Почнемо з розгляду норм, закріплених у Конституції України [1], а саме ч.4 ст. 124, яка наголошує, що «народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних». Також відповідно до ч. 1 ст. 127 Конституції України «Правосуддя здійснюють судді. У визначених законом випадках правосуддя здійснюється за участю присяжних». Гадаємо, що зазначені норми потребують більш детального аналізу. Водночас, нагадаємо, що більшість як вітчизняних, так і зарубіжних науковців відзначають існування двох моделей суду присяжних, а саме: англо-американську (класичну) та європейську (континентальну) модель.

Англо-американська (класична) модель розмежовує компетенції між професійним суддею та присяжними. У цій моделі присяжні виносять вердикт стосовно винуватості чи не винуватості підсудного, а професійний суддя визначає конкретний вид покарання. Ця модель суду вважається більш демократичною і незалежною, оскільки професійний суддя не бере участь у визначенні винуватості чи невинуватості підсудного. Що стосується європейської (континентальної) моделі, то тут колегія за участю професійних судів та присяжних визначає обидві складові як винуватості чи невинуватості, так і покарання. Відтак, повертаючись до ч. 1 ст. 127 Конституції України, вважаємо, що законодавець декларує європейську (континентальну) модель суду присяжних, оскільки правосуддя здійснюється за участю присяжних. Слід відзначити, що у першій редакції Конституції України [2] в ч. 1 ст. 127 було зазначено, що правосуддя здійснюють професійні судді та, у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні. На наш погляд, законодавець у першій редакції Конституції відзначив, що правосуддя здійснюють присяжні безпосередньо, а отже, вбачалося, що в Україні пануватиме англо-американська (класична) модель суду присяжних, яка, на наш погляд, є більш демократичною з огляду на неможливість впливу професійних суддів на присяжних). Також зауважимо, що в ч. 3 ст. 129 Конституції України [1] зазначається, що судочинство провадиться суддею одноособово, колегією суддів чи судом присяжних, що, на наш погляд, також свідчить про наявність ознак англо-американської моделі суду присяжних, оскільки визначає суд присяжних як окремий вид без професійних судів. Як бачимо, в Конституції є норми, які свідчать про наявність ознак і англо-американської моделі суду присяжних в Україні, і європейської

моделі. Вважаємо, що існує нагальна необхідність визначення певної моделі суду присяжних в Україні з метою усунення двоякого трактування норм Конституції України.

Не зважаючи на те, що норма щодо участі народу у здійсненні правосуддя була закріплена у Конституції України, на практиці вона стала працювати тільки з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України [3] (далі КПКУ) у 2012 році та є досить новаційною.

Суд присяжних не може існувати без присяжних, тому питання щодо відбору присяжних є досить важливим при здійсненні правосуддя за участю народу. Правильний відбір присяжних забезпечуватиме прийняття неупереджених, справедливих та зважених рішень. В Україні до списку присяжних потрапляють особи, які виявили бажання, і згідно з законодавством не мають причин, які унеможливають їх участь. Такі особи мають написати заяву на долучення їх до списку присяжних.

Для затвердження списку присяжних, територіальне управління Державної судової адміністрації України звертається з поданням до відповідних місцевих рад, які формують і затверджують список громадян, які постійно проживають на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного окружного суду, та які відповідають вимогам законодавства і надали свою згоду бути присяжними. Список присяжних затверджується на три роки і переглядається в разі необхідності для заміни осіб, які вибули зі списку, за поданням територіального управління Державної судової адміністрації України.

Відповідно до ч. 1 статті 63 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» [4] присяжним є особа, яка у випадках, визначених процесуальним законом, та за її згодою вирішує справи у складі суду разом із

суддею або залучається до здійснення правосуддя.

Згідно зі ст. 65 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» [4] присяжним може бути громадянин України, який досяг тридцятирічного віку і постійно проживає на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного окружного суду, якщо інше не визначено законом.

Відповідно до ч. 2 ст. 65 вищезазначеного Закону не включаються до списків присяжних громадяни: 1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними; 2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню обов'язків присяжного; 3) які мають незняту чи непогашену судимість; 4) народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, судді, прокурори, працівники правоохоронних органів (органів правопорядку), військовослужбовці, працівники апаратів судів, інші державні службовці, посадові особи органів місцевого самоврядування, адвокати, нотаріуси, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя; 5) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення; 6) громадяни, які досягли шістдесяти п'яти років; 7) особи, які не володіють державною мовою. Особа, включена до списку присяжних, зобов'язана повідомити суд про обставини, що унеможливають її участь у здійсненні правосуддя, у разі їх наявності.

Відповідно ч. 2 ст. 63 згаданого закону присяжні виконують обов'язки, визначені пунктами 1, 2, 4-6 частини сьомої статті 56 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», а саме:

1) справедливо, безсторонньо та своєчасно розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства;

2) дотримуватися правил суддівської етики, у тому числі виявляти та підтримувати високі стандарти поведінки у будь-якій діяльності з метою укріплення суспільної довіри до суду, забезпечення впевненості суспільства в чесності та непідкупності суддів;

4) виявляти повагу до учасників процесу;

5) не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом, у тому числі таємницю нарадчої кімнати і закритого судового засідання;

6) виконувати вимоги та дотримуватися обмежень, установлених законодавством у сфері запобігання корупції;

Водночас із обов'язками присяжний має права та гарантії прав, зазначені у ст. 67 Закону України «Про судоустрій та статус судів» [4]. Присяжним за час виконання ними обов'язків у суді виплачується винагорода, розрахована виходячи з посадового окладу судді місцевого суду з урахуванням фактично відпрацьованого часу в порядку, визначеному Державною судовою адміністрацією України. Присяжним відшкодовуються витрати на проїзд і наймання житла, а також виплачуються добові. Зазначені виплати здійснюються за рахунок коштів бюджетної програми на здійснення правосуддя територіальними управліннями Державної судової адміністрації України за рахунок коштів Державного бюджету України.

Відбір присяжних, як вже зазначалось, не менш важлива справа, ніж їх участь у судовому процесі, оскільки від їх порядності, добросовісності та свідомості залежить якість рішення суду. На наш погляд, до вимог до присяжних необхідно додати вимогу щодо рівня освіти, наприклад, наявність повної середньої освіти, оскільки наразі такі вимоги у Законі відсутні взагалі. Також вважаємо за доцільне зменшення віку, з якого громадяни мають право бути присяжними, з 30 до 25

років, водночас встановивши граничну межу участі до 60 років. Також вважаємо, що доцільно запровадити обов'язковий короткий курс базового процесуального права, прав і обов'язків присяжного громадянам, які виявили бажання бути кандидатами в присяжні, для підвищення правової культури та правової свідомості цих громадян.

Також треба розуміти, що участь пересічних громадян у розгляді кримінальних справ в суді нелегка справа. Зауважимо, що для громадян, які ніколи не стикалися з судочинством, досить важко приймати виважені рішення, тим більше, що в Україні такі громадяни беруть участь тільки у справах щодо довічного позбавлення волі. Оскільки подібний вид покарання передбачений лише за особливо тяжкі злочини, присяжні, які беруть участь у таких провадженнях, мають бути стресостійкими. Враховуючи це, гадаємо, що було б доцільне залучення до пропонованих вище курсів практикуючих психологів, які мали б змогу оцінити рівень стресостійкості кандидатів в присяжні та надати конкретні практичні поради.

Також необхідну звернути увагу на питання фінансування інституту присяжних. Так, винагорода присяжним у 2016 році становила від 40 до 70 грн. за одне судово засідання. Присяжні нарікають на важкі умови праці, відсутність можливості комфортного розміщення їх у приміщеннях судів для перепочинку та прийняття їжі, надзвичайно велике морально-психологічне навантаження у процесі слухання справ і, відповідно, низький рівень грошової винагороди. Водночас Рада суддів України вважає, що рівень грошового забезпечення народних засідателів і присяжних не відповідає умовам здійснення правосуддя. З метою урегулювання цього питання був прийнятий «Порядок виплати винагороди та відшкодування витрат, виплати добових присяжному за час виконання ним обов'язків

у суді» [5], який визначає розмір винагороди присяжному за час виконання ним обов'язків у суді, розрахований, виходячи з посадового окладу судді місцевого суду, з урахуванням фактично відпрацьованого часу.

Відшкодування витрат на проїзд і винаймання житла, виплата добових присяжному провадяться відповідним територіальним управлінням Державної судової адміністрації України в порядку та розмірах, установлених Кабінетом Міністрів України для відряджень у межах України, а саме Постановою КМУ від 2 лютого 2011 р. № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» [6]. Наразі згідно з цією постановою сума добових витрат складає 60 гривень, а гранична сума витрат на найм житлового приміщення за добу (не більш як) 600 гривень.

Норми, що регулюють практичні аспекти діяльності присяжних у розгляді кримінальних справ закріплені у Кримінальному процесуальному кодексі України [3], Законі України «Про судоустрій і статус суддів» [4] та інших нормативно-правових актах. Статтею 31 КПКУ визначається склад суду, а ч. 3 цієї статті визначається склад суду, в якому беруть участь присяжні. Кримінальне провадження в суді першої інстанції щодо злочинів, за вчинення яких передбачено довічне позбавлення волі, здійснюється колегіально судом у складі трьох суддів, а за клопотанням обвинуваченого - судом присяжних у складі двох суддів та трьох присяжних. Спираючись на досвід зарубіжних країн, вважаємо, що склад суду з трьох присяжних є замалим і може бути збільшений. Так, наприклад, у США

кількість присяжних становить 12 осіб, у Франції - 9 осіб, у Німеччині - 6 осіб.

Також вважаємо доцільне розширення кола справ, у яких беруть участь присяжні. Обмеження участі присяжних у кримінальному провадженні в суді першої інстанції тільки за злочинами, за вчинення яких передбачено довічне позбавлення волі, і тільки на прохання обвинуваченого, дуже зменшують поле діяльності суду присяжних в Україні як дієвого інституту правосуддя.

Відповідно до статті 383 КПКУ кримінальне провадження судом присяжних здійснюється відповідно до загальних правил КПКУ з особливостями, встановленими другим параграфом цієї статті. Суд присяжних утворюється при місцевому загальному суді першої інстанції.

Відповідно статті 384 КПК України прокурор, суд зобов'язані роз'яснити обвинуваченому у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі, можливість та особливості розгляду кримінального провадження стосовно нього судом присяжних.

Обвинувачений у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі, під час підготовчого судового засідання має право заявити клопотання про розгляд кримінального провадження стосовно нього судом присяжних.

Відповідно до статті 387 КПКУ відбір присяжних здійснюється після відкриття судового засідання. Головуючий повідомляє присяжним, яке провадження підлягає розгляду, роз'яснює їм права та обов'язки, а також умови їх участі в судовому розгляді. Кожен із присяжних має право заявити про неможливість його участі у судовому розгляді, вказавши на причину цього, та заявити собі самовідвід. Кожному з присяжних, який з'явився, учасники судового провадження можуть заявити відвід

з підстав, передбачених статтями 75 і 76 КПКУ.

Після закінчення відбору основних і запасних присяжних вони займають місця, відведені їм головуючим. За пропозицією головуючого присяжні складають присягу такого змісту: «Я, (прізвище, ім'я, по батькові), присягаю виконувати свої обов'язки чесно і неупереджено, брати до уваги лише досліджені в суді докази, при вирішенні питань керуватися законом, своїм внутрішнім переконанням і совістю, як личить вільному громадянину і справедливій людині». Текст присяги зачитує кожен присяжний, після чого підтверджує, що його права, обов'язки та компетенція йому зрозумілі.

Прокурору, обвинуваченому, потерпілому та іншим учасникам кримінального провадження протягом усього судового розгляду забороняється спілкуватися з присяжними інакше, ніж у порядку, передбаченому КПКУ.

Відповідно до статті 391 КПКУ порядок наради і голосування в суді присяжних нарадою суду присяжних керує головуючий, який послідовно ставить на обговорення питання, передбачені статтею 368 КПКУ, проводить відкрите голосування і веде підрахунок голосів. Усі питання вирішуються простою більшістю голосів. Головуючий голосує останнім.

Ніхто зі складу суду присяжних не має права утримуватися від голосування, крім випадку, коли вирішується питання про міру покарання, а суддя чи присяжний голосував за виправдання обвинуваченого. У цьому разі голос того, хто утримався, додається до голосів, поданих за рішення, яке є найсприятливішим для обвинуваченого. При виникненні розбіжностей про те, яке рішення для обвинуваченого є більш сприятливим, питання вирішується шляхом голосування. Кожен із складу суду присяжних має право викласти письмово окрему думку, яка не

оголошується в судовому засіданні, а приєднується до матеріалів провадження і є відкритою для ознайомлення. У випадку, коли серед більшості складу суду, яка ухвалила рішення, відсутні судді, головуючий зобов'язаний надати допомогу присяжним у складенні судового рішення.

М.М. Михеєнко стверджує, що при врегулюванні в законодавстві двох форм участі народу у здійсненні правосуддя слід виходити з того, що участь народних засідателів і присяжних у здійсненні правосуддя може зміцнити незалежність суду, підвищити його авторитет і довіру до нього населення. Багатий і різноманітний життєвий і професійний досвід зазначених осіб, свіжість їх сприйняття, активна участь у судовому розгляді можуть бути особливо корисними при дослідженні фактичних обставин справи, даних про особу підсудного, причин та умов вчинення злочину, визначенні виду і міри кримінального покарання [7].

В.М. Тертишник щодо суду присяжних в Україні як процесуальної форми зазначає «ніякої особливої процесуальної форми провадження тут не розкрито, та і розкрито не могло бути, адже присяжні числяться як декоративний придаток, що сидить поряд із професійними суддями і "киває" під їх керівництвом» [8]. Ми не повною мірою погоджуємося з такою думкою, оскільки при розгляді першої справи за участі присяжних в Україні, суд виніс виправдувальний вирок саме за рішенням присяжних, і це тільки перший, але не єдиний випадок з практики. Але ми поділяємо думку, що присяжні мають приймати рішення не з професійними суддями, а окремо з метою неупередженості професійного судді.

В.М. Тертишник у коментарі до статті 391 КПК України зазначає, що нарадою суду присяжних керує головуючий, який послідовно ставить на обговорення питання, передбачені статтею 368 КПКУ, проводить

відкрите голосування і веде підрахунок голосів. Усі питання вирішуються простою більшістю голосів. Головуючий голосує останнім. «Тобто, два "селянина", що не мають належної юридичної підготовки, під присягою та керівництвом трьох "генералів" (суддів-професіоналів) вирішують доленосні для людини юридичні питання, щодо яких вони мають туманне уявлення (чи містить це діяння склад кримінального правопорушення і якою саме статтею закону України про кримінальну відповідальність він передбачений; яка саме міра покарання має бути призначена обвинуваченому і чи повинен він її відбувати; чи підлягає відшкодуванню шкода, завдана потерпілому, територіальній громаді чи державі і, якщо так, у якому розмірі та в якому порядку; чи вчинив обвинувачений кримінальне правопорушення у стані обмеженої осудності і таке інше)» [8]. Не можемо цілком погодитися із зазначеною вище думкою, оскільки вибір міри покарання обмежується тлумаченням статті, присяжні не можуть обрати більш жорстку чи м'яку міру покарання. Водночас в українській моделі суду присяжних діє два суді та три присяжних, тому, якщо присяжні одноставно прийняли якесь рішення, то воно буде превалювати над суддівським.

К. Дронова вважає, що несправедливо судити низьку ефективність концепції суду присяжних, ґрунтуючись виключно на досвіді сучасної української моделі змішаного судочинства. Безпосередня участь громадян у правосудді та винесенні судового рішення є конституційною гарантією, яка дуже довго чекала «свого моменту», і для українського суспільства – це безсумнівно суттєвий крок вперед [9].

На користь існування інституту присяжних також говорять дані соціологічного опитування громадян різних соціальних та вікових груп [10]. На питання до адвокатів «Яке Ваше ставлення до

запровадження суду присяжних в Україні?» 59% висловили своє позитивне ставлення, 41% - негативне. Відповідно прокурори на це ж питання дали 47% позитивних відповідей, 53% - негативних. Судді відповідно дали 37% позитивних відповідей, 63% негативних. І, зрештою, громадяни оцінили таким чином: 86% позитивне ставлення і лише 14% негативне. Отже, бажання суспільства змінити стан речей у судочинстві є.

Висновки. Суд присяжних це один з інструментів підвищення довіри суспільства до судової гілки влади, прояв демократичного суспільства, доброчесності та зменшення рівня корупції. Водночас, якісне його впровадження та функціонування можливе лише при досягненні суспільством певного рівня правосвідомості. Наразі в Україні суспільство, громадяни як складова цього суспільства, активно вживають заходи щодо набуття правової культури, правосвідомості. Водночас, на нашу думку, існує потреба у внесенні змін до чинного законодавства у частині суду присяжних, адже на сьогодні він, як різновид судового розгляду, є достатньо вузьким інструментом, якій не повною мірою реалізує закладений у ньому потенціал безпосередньої участі народу в здійсненні правосуддя.

Література:

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. остання редакція : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Конституція України від 28 черв. 1996 р. перша редакція : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print1522476183463388>
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
5. Наказ Державної судової адміністрації України від 05 жовтня 2016 року №198 про

затвердження «Порядку виплати винагороди та відшкодування витрат, виплати добових присяжному за час виконання ним обов'язків у суді» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://sdm.dn.court.gov.ua/userfiles/poryadok\(6\).doc](https://sdm.dn.court.gov.ua/userfiles/poryadok(6).doc)

6. Постанова КМУ від 2 лютого 2011 р. № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>

7. Куцин М. М. Суд присяжних в Україні: за і проти / М. М. Куцин // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2005. – Вип. 31. – С. 111-115. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2005_31_22.

8. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Особлива частина: [підруч.] / В.М. Тертишник. – К.: Алерта, 2014. – с. 237-240.

9. Дронова К. Суд присяжних в Україні / К. Дронова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://akrsud.kharkiv.ua/sud-prisyazhnyih-v-ukraine/>

10. Щерба В.М. Кримінальне провадження в суді присяжних: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук./ Вікторія Миколаївна Щерба. – К., 2015. – 292 с.

11. Теремецький В. І. Особливості впровадження суду присяжних за новим Кримінальним процесуальним кодексом України [Електронний ресурс] / В. І. Теремецький // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 728-735. – Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2012_3_126.pdf

12. Сидорчук О. Правова природа суду присяжних в Україні за Судовими статутами 1864 р. [Електронний ресурс] / О. Сидорчук // Вісник Львівського університету. Сер. : Юридична. – 2014. – Вип. 59. – С. 121-127. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2014_59_19

13. Єрмолаєв В. Суд присяжних в Україні: історико-правові аспекти (до 150-річчя судової реформи 1864 р.) / В. Єрмолаєв // Вісник

Національної академії правових наук України. – 2014. – № 2. – С. 27-41.

14. Городовенко В.В. Перспективи впровадження суду присяжних в Україні [Електронний ресурс] / В.В. Городовенко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 2. – С. 349-360. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_2_48

15. Ахтирська Н.М. Становлення суду присяжних в Україні: від конституційного принципу до процесуальної регламентації [Електронний ресурс] / Н. М. Ахтирська // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 5. – С. 83-89. – Режим доступу :http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2012_5_12

16. Андрусенко С.В. Проблемні питання створення та функціонування суду присяжних в Україні [Електронний ресурс] / С.В. Андрусенко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 4. – С. 289-296. – Режим доступу: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyku/nvsy/04_2013/13asvpu.pdf

17. Рошина І.О., Циганій С.О. Суд присяжних в Україні актуальні питання реформування / І.О. Рошина, С.О. Циганій // Юридичний вісник. – 2016. – № 2 (39). – С. 188-193

References:

1. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 cherv. 1996 r. ostannia redaktsiia : [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/>

2. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 cherv. 1996 r. persha redaktsiia : [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254>

3. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13 kvitn. 2012 r. [Elektronnyi resurs] / Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print1522476183463388>

4. Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 2 chervnia 2016 roku № 1402-VIII [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

5. Nakaz Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy vid 05 zhovtnia 2016 roku №198 pro zatverdzhennia «Poriadku vyplaty vynahorody ta vidshkoduvannia vytrat, vyplaty dobovykh prysiazhnomu za chas vykonannia nym oboviazkiv u

sudi» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [https://sdm.dn.court.gov.ua/userfiles/poryadok\(6\).doc](https://sdm.dn.court.gov.ua/userfiles/poryadok(6).doc)

6. Postanova KMU vid 2 liutoho 2011 r. № 98 «Pro sumy ta sklad vytrat na vidriadzhennia derzhavnykh sluzhbovtiv, a takozh inshykh osib, shcho napravliaiutsia u vidriadzhennia pidpriemstvamy, ustanovamy ta orhanizatsiiamy, yaki povnistiu abo chastkovo utrymuiutsia (finansuiutsia) za rakhunok biudzhetnykh koshtiv» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011>

7. Kutsyn M. M. Sud prysiazhnykh v Ukraini: za i proty / M. M. Kutsyn // Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav. – 2005. – Vyp. 31. – S. 111-115. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnvs_2005_31_22

8. Tertyshnyk V.M. Kryminalnyi protses Ukrainy. Osoblyva chastyna: [pidruch.] / V.M. Tertyshnyk. – K.: Alerta, 2014. – 420 s. 237-240.

9. Dronova K. Sud prysiazhnykh v Ukraini /K. Dronova [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://akrsud.kharkiv.ua/sud-prisyazhnyih-v-ukraine/>

10. Shcherba V.M. Kryminalne provadzhennia v sudi prysiazhnykh: porivnialno-pravove doslidzhennia: dys. kan. jur. nauk:/ Viktoriia Mykolaivna Shcherba. – K., 2015. – 292 s.

11. Teremetskyi V. I. Osoblyvosti vprovadzhennia sudu prysiazhnykh za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy [Elektronnyi resurs] / V. I. Teremetskyi // Forum prava. – 2012. – № 3. – S. 728–735. – Rezhym dostupu: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2012_3_126.pdf

12. Sydoruk O. Pravova pryroda sudu prysiazhnykh v Ukraini za Sudovymy statutamy 1864 r. [Elektronnyi resurs] / O. Sydoruk // Visnyk Lvivskoho universytetu. Ser. : Yurydychna. – 2014. – Vyp. 59. – S. 121–127.

13. Yermolaiev V. Sud prysiazhnykh v Ukraini: istoryko-pravovi aspekty (do 150-richchia sudovoi reformy 1864 r.) / V. Yermolaiev // Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy. – 2014. – № 2. – S. 27–41.

14. Horodovenko V.V. Perspektyvy vprovadzhennia sudu prysiazhnykh v Ukraini [Elektronnyi resurs] / V.V. Horodovenko // Naukovyi

visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. – 2012. – № 2. – S. 349–360. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_2_48

15. Akhtyrskaya N.M. Stanovlennia sudu prysiazhnykh v Ukraini: vid konstytutsiinoho pryntsypu do protsesualnoi rehlamentatsii [Elektronnyi resurs] / N.M. Akhtyrskaya // Biuleten Ministerstva yustyttsii Ukrainy. – 2012. – № 5. – S. 83–89. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2012_5_12

16. Andrusenko S.V. Problemni pytannia stvorennia ta funktsionuvannia sudu prysiazhnykh v Ukraini [Elektronnyi resurs] / S.V. Andrusenko // Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. – 2013. – № 4. – S. 289–296. – Rezhym dostupu: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/04_2013/13asvpu.pdf

17. Roshchyna I.O., Tsyhanii S.O. Sud prysiazhnykh v Ukraini aktualni pytannia reformuvannia / I. O. Roshchyna, S. O. Tsyhanii // Yurydychnyi visnyk. – 2016. – № 2 (39). – S. 188–193.

Котова Л. В., Косторной Е. Л. Суд присяжных в уголовном судопроизводстве Украины: современное состояние и проблемы функционирования. – Статья.

Анализируются научные труды ученых и нормативно-правовые акты по вопросу функционирования суда присяжных в национальном уголовном судопроизводстве. Рассматриваются вопросы процедуры формирования списков присяжных, количественного состава суда присяжных, рассмотрения уголовных дел в суде с участием присяжных, принятия решения судом присяжных. Исследуются вопросы относительно разграничения компетенции профессиональных судей и присяжных в англо-американской и европейской моделях, приводится характеристика модели суда присяжных, действующая в Украине. Представлено авторское понимание относительно количественного состава суда и предложены рекомендации по функционированию института суда присяжных как действенного инструмента непосредственного участия народа в осуществлении правосудия.

Ключевые слова: суд присяжных, присяжный, рассмотрение уголовного дела, профессиональный судья.

Kotova L.V. Kostornoi E.L. The jury trial in Ukrainian criminal procedure: current status and problems of functioning. – Article.

The scientific works of domestic scientists and legal acts on the issue of the functioning of the jury trial in the national criminal justice system are analyzed. The issues of the procedure for the formation of jury list, the quantitative composition of the jurors, the consideration of criminal cases in the court with the participation of jurors, the decision of the jury trial are considered. The issue of delimitation of the competence of professional judges and jurors in the Anglo-American and European models is being explored, a description of the model of the jury trial, which is valid in Ukraine, is introduced. The authors' suggestions on the quantitative composition of the court are given and

the recommendations on the functioning of the jury institute as an effective instrument of direct participation of the people in the administration of justice are proposed.

Key words: jury trial, juror, consideration of criminal case, professional judge.

Авторська довідка:

Котова Любов Вячеславна – доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля;

Косторной Едуард Леонідович – магістрант юридичного факультету Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

Стаття надійшла до редакції: 22.06.2018 р.

Рецензент: к.ю.н., доцент С. Г. Ковальова.